

Ryjówka aksamitna żyjąca w Polsce jest jadowita!

11 czerwca 2022

Ślina żyjącej m.in. w Polsce ryjówki aksamitnej zawiera jad uszkadzający czerwone krwinki. O wynikach badań tego zwierzęcia poinformowali naukowcy w piśmie „Zoological Letters”.

Jadowite owady, pająki, skorpiony, meduzy, ryby, żaby, ropuchy czy węże są powszechnie znane. Natomiast wśród ssaków wytwarzanie jadu jest rzadkością. Na przykład samce australijskiego dziobaka mają jadowite kolce na tylnych kończynach. Natomiast żyjąca w Ameryce Północnej blarina krótkoogonowa (gatunek ryjówki) zabija owady jadem zawartym w ślinie. Jadowitą ślinę mają także małe ssaki owadożerne z Kuby i Haiti zwane almikami. Wreszcie żyjący w Polsce rzęsorek rzeczek z rodziny ryjówkowatych dzięki jadowitej ślinie potrafi zabić zwierzę większe od siebie. Jego jad ma silne działanie paraliżujące, co pozwala unieruchamiać ofiarę i „przechowywać” ją w stanie śpiączki. Jadowitym ssakiem jest również rzęsorek mniejszy.

Dotychczas były one uważane za jedyne jadowite ssaki żyjące w naszym kraju. Jednak Krzysztof Kowalski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu i Paweł Marciniak oraz Leszek Rychlik z Uniwersytetu Adama Mickiewicza odkryli, że jadowita jest także pospolita w Polsce ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), mały ssak ważący od 5 do 15 gramów. Ponieważ ryjówka żeruje przez całą dobę, zjadając niemal tyle, ile waży (głównie owady i inne bezkręgowce), dodatkowe możliwości łowieckie są jej bardzo potrzebne. Jeśli nie może jeść, umiera w ciągu 10 godzin.

Już 400 lat temu pojawiały się w piśmiennictwie sugestie, jakoby ryjówki były jadowite (Topsell RE. Historie of Foure-

footed Beasts. London: Jaggard; 1607), jednak późniejsi badacze uznali je za nieuzasadnione.

Teraz polscy naukowcy pobrali wyciąg ze ślinianek rzęsorka rzeczka oraz ryjówki aksamitnej by sprawdzić wpływ zawartego w próbce jadu na czerwone krwinki (erytrocyty) żab z rodzaju *Peophylax*.

Jak się okazało, pod wpływem śliny ryjówki doszło do silnej hemolizy, czyli przechodzenie hemoglobiny do osocza w wyniku zniszczenia erytrocytów. Dzięki swojej jadowitości pozwalającej upolować większą zdobycz (na przykład małe żaby, młode myszy, a nawet inne ryjówki) ryjówkom aksamitnym łatwiej uniknąć śmierci głodowej. „To prawdopodobne, że wytwarzanie jadu wśród ryjówkowatych i innych ssaków z rzędu owadożerów (*Eulipotyphia*) jest znacznie bardziej rozpowszechnione, niż się przypuszcza” – komentują autorzy publikacji.

Autorstwo: Paweł Wernicki

Na podstawie: [DOI.org](https://doi.org/)

Źródło: [NaukawPolsce.PAP.pl](https://naukawpolsce.pap.pl/)